

Päiväys/ 17.11.2025
Datum

Dnro/Dnr TRAFICOM/555301/03.06.03/2025

Viite/
Referens

Rautateiden henkilöliikennepalvelun käyttäjien edustajien kuuleminen 2025: Rautatiemarkkinoiden nykytila ja kehittäminen

Lausunnon antajat

Rautatiealan sääntelyelin pyysi lausuntoja syksyllä 2025 henkilöliikennepalveluiden toimivuudesta Lausuntopalvelu.fi:n kautta. Lausuntoja antoivat Eläkeläisliittojen etujärjestö EETU ry, Keskuskauppakamari, Kuluttajaliitto ry, Suomen Kuntaliitto ry, Kuuloliitto ry, Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry, Palvelualojen työnantajat Palta ry, Senaatin Asema-alueet Oy, STTK ry, Suomen Elämysjunat, Suomen opiskelijakuntien liitto - SAMOK ry, Suomen ylioppilaskuntien liitto SYL ry, Suomen Yrittäjät, Vammaisfoorumi ry sekä Vanhusasiavaltuutettu.

Tässä yhteenvedossa painotetaan erityisesti niitä näkemyksiä, jotka koskevat laajempaa asiakaskuntaa, markkinoiden rakenteellisia kysymyksiä sekä talouden ja kilpailun näkökulmia.

Seuraavassa käydään läpi lausunnoissa esitettyjä kommentteja aihepiireittäin.

Lausunnot

Palveluiden toimivuus ja saatavuus

Lausunnoissa todettiin, että henkilöliikennemarkkinoiden avautuminen ei ole houkutellut uusia toimijoita, mikä kertoo rakenteellisista ongelmista. Tällä hetkellä rataverkon korjausvelka, kaluston saatavuuden rajallisuus ja liityntäyhteyksien puutteet rajoittavat kasvua. Lausunnoissa todettiin, että vaikka matkustajamäärät ovat kasvaneet, Suomesta puuttuu selkeä kansallinen strategia, tavoitteellinen ja kokonaisvaltainen näkemys junaliikenteen palveluiden ja niitä mahdollistavan infrastruktuurin sekä valtion rahoituksen tavoitteista ja tasosta.

Lausuntojen mukaan palveluiden kehitystä rajoittaa edelleen Suomessa rautatiealalla vallitseva markkinarakenne, jossa kilpailua ei juurikaan ole. Junaliikenteeseen liittyviä palveluja tulisi olla enemmän myös kasvukeskusten ulkopuolella. Poikittaisyhteyksien ja yöjunayhteyksien parantaminen palvelisi lausuntojen mukaan erityisesti työssäkäyviä ja opiskelijoita.

Alueelliset erot liikennöinnissä ovat suuria. Erityisesti Itä-Suomi kärsii heikoista yhteyksistä ja poikittaisliikenteen puutteista. Vaikka kaukojunat toimivat hyvin, ruuhkahuiput ja poikittaisyhteydet vaativat parannuksia.

Yritysnäkökulman osalta nostettiin esiin, että aikataulujen luotettavuus ja hyvät digiyhteydet junissa ovat elinkeinoelämälle kriittisiä. Matkaketjujen sujuvoittaminen, kuten lentojen ja junien yhdistäminen, sekä luksusluokan kehittäminen nähtiin lausunnoissa tarpeelliseksi matkailijoiden houkuttelemiseksi. Lausuntojen mukaan kansainvälisen saavutettavuuden kannalta kaukojunaliikenteen yhteyksiä Helsinki-Vantaan -lentoasemalle tulisi parantaa.

Matkailun tarpeet korostuvat erityisesti kaluston monipuolistamisessa ja palvelujen modernisoinnissa, jotta junaliikenne tukisi paremmin kotimaan matkailua. Lausuntojen mukaan pyöräpaikkoja on junissa edelleen liian vähän, mikä rajoittaa pyörämatkailun kasvua. Samoin autovaunuja toivottiin pohjoisen juniin lisää.

Esteettömyyden ja saavutettavuuden ongelmia nousi esiin useissa lausunnoissa. Lausunnoissa korostettiin, että palveluiden on oltava saavutettavia kaikille matkustajaryhmille. Lausunnoissa otettiin kantaa myös matkustajaoikeusasioihin. Esimerkiksi asemien hallinnan epäselvyydet nousivat esiin; vastuut ovat hajautettuja ja matkustajien näkökulmasta epäselviä. Asemahaltijan roolin selkeyttäminen nähtiin tärkeäksi. Matkustajille on oltava yksi taho, joka vastaa asemien kunnossapidosta, turvallisuudesta ja palveluista.

Palveluiden hinnoittelu ja lippujärjestelmät

Lausunnoissa hinnoittelua pidettiin keskeisenä ongelmana. Todettiin, että täydentävän liikenteen rahoitusmallien on oltava joustavia. Nykyinen hinnoittelutaso on monelle pienituloiselle liian korkea, ja dynaaminen hinnoittelu voi johtaa kohtuuttomiin viime hetken hintoihin.

Junamatkojen hintoja verrattiin lausunnoissa lentoliikenteeseen. Lippujen hinnoittelu on kilpailukykyinen lentolippuihin verrattuna suurella osalla Suomea, mutta bussit ja kimpapakyydit autoilla ovat usein edelleen edullisempia. Lausuntojen mukaan ennakoitava ja kohtuullinen hinnoittelu on yritysten ja liikematkustamisen kannalta ratkaisevaa.

Erityisesti perheille ja matkailijoille nykyinen hinnoittelu ei lausuntojen mukaan tarjoa riittävästi edullisia ja houkuttelevia vaihtoehtoja. Kaukoliikenteen liput tulevat nykyisin myyntiin liian myöhään. Matkailijat suunnittelevat matkojaan kuukausia eteenpäin ja matkaliput ovat suunnittelussa kriittinen resurssi.

Tulevaisuuden näkymät

Junaliikenteellä nähtiin merkittävä kasvupotentiaali, mutta sen hyödyntäminen edellyttää lausuntojen mukaan mittavia investointeja. Kalustoyhtiön perustaminen todettiin välttämättömäksi, jotta markkinoille voisi tulla uusia toimijoita.

Hinnoittelun oikeudenmukaisuus ja palvelujen saavutettavuus nähtiin avainasemassa tulevaisuuden kehitykselle. Lippujen hankinnan vaihtoehtoiset kanavat sekä monikanavainen ja reaaliaikainen tiedottaminen koettiin keskeisiksi kehitystarpeiksi.

Työmatka- ja liikematkustamisen edellytysten parantaminen nähtiin tärkeänä elinkeinoelämälle. Matkailun näkökulmasta tarjontaa on lausuntojen mukaan

monipuolistettava ja palveluihin liitettävä uusia konsepteja, kuten luksusluokat ja ulkopuolisten palveluntarjoajien käyttö.

Veturinkuljettajien koulutuksen ei koettu olevan lausuntojen mukaan tällä hetkellä tasa-arvoisessa asemassa muun ammatillisen koulutuksen kanssa. Veturinkuljettajien koulutus tulisi siirtää opetus- ja kulttuuriministeriölle, jolloin se toteutettaisiin ministeriön ohjauksella ja rahoituksella ammatillisena koulutuksena, mikä palvelisi koko rautatiealaa ja tukisi raideliikenteen kasvua sekä mahdollistaisi opiskelijoille virallisen ammattitutkinnon.